

Benjamin Goyvaerts & Yasmina Faid

HELD OF SCHURK

EEN TE GEKKE GESCHIEDENIS

met tekeningen van Wendy Panders

Lannoo

INHOUD

HET OUDE EGYPTE

Rara Ramses II, hoe word je de meest fantastische farao aller tijden? 13

HET ROMEINSE RIJK

Welke Romeinse keizers vertoonden schurkachtige trekken? 37

DE EUROPESE MIDDELEEUWEN

Was je écht groot als je bijnaam 'De Grote' was? 59

DE 16DE EEUW

Hoe kom je aan een achternaam als de Verschrikkelijke of de Prachtige? 87

HET OTTOMAANSE RIJK

Operatie Topkapi! Hoe zoek je als de bliksem een weg uit het paleis van de sultan? 103

HOE WERD JE HELD EN SCHURK TEGELIJK?

De logboeken van heldschurken
Columbus en Napoleon 123

SLAVENHANDEL EN SLAVERNIJ

Hoe red je mensen via een geheime 'spoorweg'? 141

ZUID- EN MIDDEN-AMERIKA

Konden bazige bandido's ook goede dingen doen? 157

DE TWEEDE WERELDOORLOG

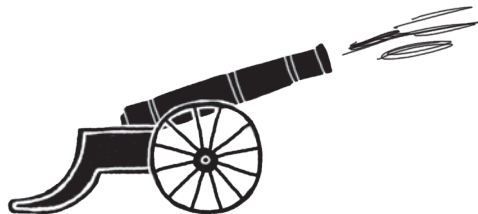
Hoe kon Josephine Baker dansen
én spioneren tegelijk? 179

RASSENONGELIJKHEID IN DE VERENIGDE STATEN

Hoe werd je wereldberoemd door in de bus
te blijven zitten? 199

HET MODERNE CHINA

Was Mao écht een monster? 209

HELD OF SCHURK

EEN TE GEKKE GESCHIEDENIS

Heb jij ooit weleens een held gezien?
Helden zijn overal. Helden doen goede dingen.
Ze redden mensen.
Ze hebben indrukwekkende superkrachten.
Ze veranderen de wereld.
Helden zijn moedig en sterk.
Ze helpen mensen zelfs met
gevaar voor eigen leven.

Jij denkt nu aan SUPERhelden, met zo'n cape en blitse laarzen, toch? Maak in dit boek kennis met de aller-grootste helden uit de geschiedenis, en vergis je niet: ze zijn vaak heel gewoontjes!
Wie weet ken jij er ook wel een?
Wie weet één jij er wel een?
Stel dat een klasgenoot in een pannenkoek aan het stikken is. Kun jij hem redden?
Stel dat er rook uit het huis van een oude dame komt.
Zou jij de brandweer bellen? Of duik jij zelf het huis in?

STERK AFGERADEN OM THUIS NA TE DOEN* zijn
de schurkenstreken.

Schurken zijn... Ja, wie zijn ze eigenlijk?
Ze hebben de gemene gewoonte helden te dwarsbomen.
Ze denken dat de wereld alleen om hen draait.
Ze zijn goed in slecht zijn!
Met schurken wil je niets te maken hebben. Slik!

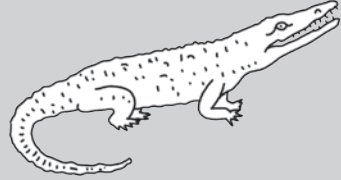
Held én schurk tegelijk zijn, kan dat ook? Zeker wel!
In dit boek ontdek je wie deze helden of schurken zijn:

* Waarschuwing voor de lezer: alles in dit boek is 99,99% waar.
Ook wat gruwelijk mislukt of rottig wreed is!

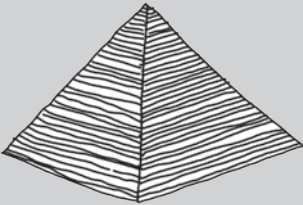
TIJDLIJN

eerste bewoners
aan de Nijl 4500 V.CHR.

3000 V.CHR. ontstaan
oude Egypte

Grote Piramide Gizeh 2550 V.CHR.

1341 V.CHR.

farao
Toetanchamon

1323 V.CHR.

1279 V.CHR.

farao Ramses II

1213 V.CHR.

332 V.CHR. Alexander de Grote
veroverft Egypte

VOOR JE BEGINT... 5 DINGEN DIE JE MOET WETEN OVER

HET OUDE EGYPTE

— 1 —

Mensen geloofden in verschillende goden en godinnen.
Ze dachten vaak na over het leven na de dood.

— 2 —

Een farao leidde het rijk als een alleenheerser.

— 3 —

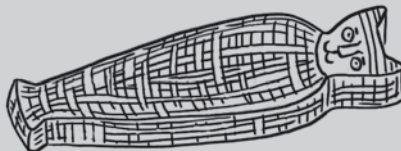
De rivier de Nijl maakte landbouw mogelijk.

— 4 —

Je had dezelfde rechten als je ouders. Priesters en
schrijvers mochten meer dan soldaten en boeren,
terwijl slaven helemaal niet vrij waren.

— 5 —

Egyptenaren bouwden indrukwekkende paleizen, graven
en andere grote gebouwen zoals piramides.

RARA RAMSES II, HOE WORD JE DE MEEST FANTASTISCHE FARAO ALLER TIJDEN?

ZES GENIALE GOUDEN TIPS VAN FARAO RAMSES II!

TOETANCHAMON

De oude Egyptische beschaving bestond van 3000 tot 332 voor Christus. Dat is ontzettend lang. In Egypte was een farao de baas. Je kent misschien Toetanchamon, die jonge farao met zijn gouden masker.

Maar farao Ramses II was nóg fantastischer. Deze Egyptische koning regeerde van 1279 tot 1213 voor Christus. Ramses II – bijnaam Ramses de Grote – draaide zijn hand niet om voor een feestje. **Opscheppen en zichzelf promoten kon hij als de beste.** Als we hem mogen geloven, won hij een veldslag zomaar in zijn eentje.

RAMSES II

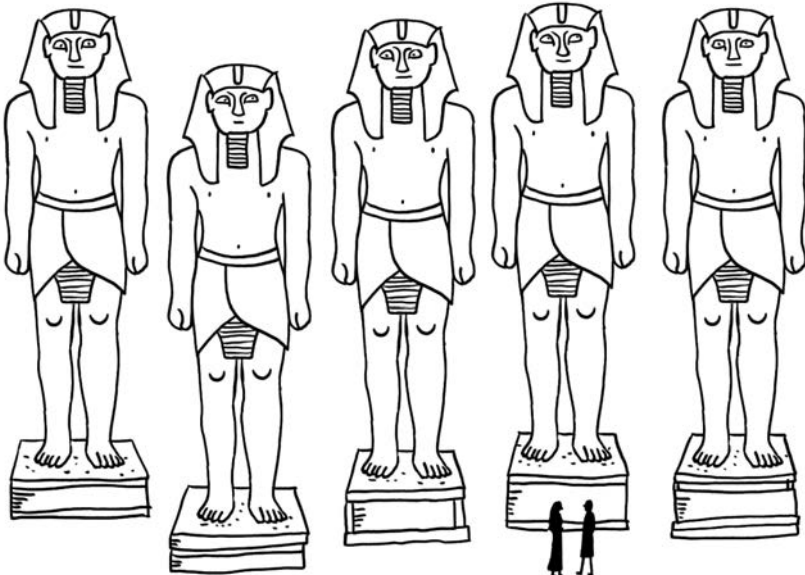

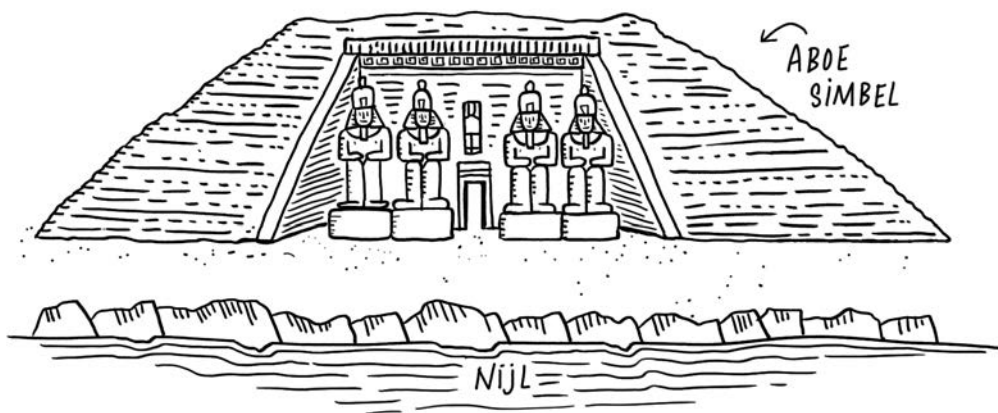
Speciaal voor jou, heldhaftige lezer, maakt deze grote farao uit het oude Egypte zich vrij om zijn zes gouden tips voor succes te delen.

GOUDEN TIP 1: PROMOOT JEZELF

Mijn volk zag mij als hun oppergod, maar het is superslim om daar nog een schepje bovenop te doen. Zo liet ik MASSA'S standbeelden van mezelf maken. Je vond ze werkelijk in elke hoek van Egypte. Ik richtte meer standbeelden op dan iedere andere farao die voor of na mij kwam! Op gebouwen en standbeelden van mijn voorgangers liet ik MIJN naam zetten. Zo werd het gebouw ook van mij en wist zeker iedereen in mijn rijk wie de baas was. **De oude Egyptenaren noemden mij weleens 'heer van de hemel, heer van de aarde'.**
Heer van alles dus.

Het meest trots ben ik toch op het toppunt van pracht en praal: **Aboe Simbel**. Dit tempelcomplex liet ik bouwen voor mijn dertigste regeringsverjaardag, ter ere van... tja, mezelf natuurlijk! Wat had je gedacht! Hiep hiep hoera! Soms moet je jezelf verwennen met een cadeautje, niet? Werkmannen hakten de tempels uit de rotswanden. Zeg nu zelf, dat is toch echt ongezien: uit de ROTSEN! Mijn burens wisten niet waar ze eerst moesten kijken. Aan de ingang vind je vier kolossale beelden van wie anders dan mezelf, elk zo'n 20 meter hoog. Ook konden bezoekers mijn lievelingsvrouw Nefertari hier eren. Zo zie je maar: ik werd niet voor niets 'de bouwer' genoemd.

Aboe Simbel

●●●●● 7254 • Nr. 1 van 14 bezienswaardigheden Aboe Simbel

• Historische locatie • Oude ruïne

Nu open • 00:00-23:59 • Een beoordeling schrijven

Meest gelezen review: Aboe Simbel

●●●●●

Alles wat ze zeggen, is gelogen! Deze plek is werkelijk nog duizend keer mooier! Imposant en indrukwekkend, kortom: adembenemend.

Farao Ramses II uit het oude Egypte

●●●●●

Absoluut geweldig om te bezoeken, speciale droomplek, wondermooi. Hier is duidelijk een knappe opdrachtgever aan het werk geweest. Je vakantie is niet volledig zonder een bezoek aan deze magnifieke plek. Kolossaal en leuk voor jong en oud. Deze plek moet je gezien hebben, anders is je leven niet compleet! Het is de lange tocht door de woestijn dubbel en dwars waard. Tegenwoordig kun je 's avonds een boottochtje op het meer maken. Dan kun je deze prachtige tempels vanaf het water bekijken.

Akila uit Caïro

●

Ik heb eigenlijk nu wel wat genoeg Ramses gezien voor één dag.

Koesj, de buurman

●●

De piramides bij Meroë zijn toch nog mooier!

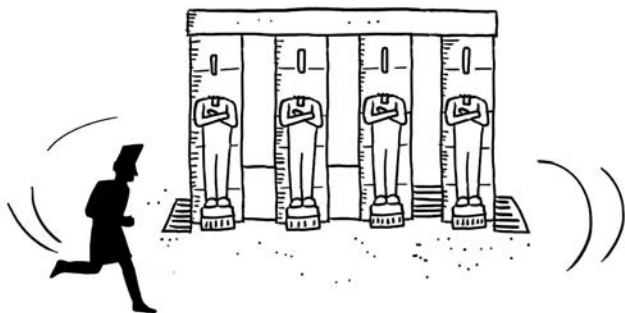

Dimitri, krokodil uit het meer

●

Die bootjestoeristen zijn behoorlijk irritant.
En echt lekker zijn ze ook niet.

Als je ooit een tempel zou laten bouwen ter ere van een of andere Egyptische god, zoals Ra, Horus of Toth, laat dan ook meteen jezelf aanbidden. Dat zijn twee vliegen in één klap!

Zo lijkt een tempel een beetje op een museum voor jezelf. In mijn geval heette dat museum het Ramesseum. Dit prachtige gebouw was gelegen op een TOPlocatie, aan de oevers van de Nijl. Je vond hier onder meer een bibliotheek met tienduizend papyrusrollen.

Uiteraard leek me dit ook de ideale plek om het grootste feestje ooit te houden: het Sedfestival. Er is nog nooit zo hard gefeest als toen.

Speciaal voor dit feest mocht ik op een fantastische troon zitten en kreeg ik mooie kleren aan. Tijdens het feest vierden mensen mijn succes, bestuur, kracht en zelfs mijn lenigheid. Ik moest wel zorgen dat ik in topconditie was wanneer ik zo'n festival organiseerde, want de aanwezigen verwachtten dat ik als farao rond mijn paleis liep. Zo kon ik tonen dat ik nog fit was. Zeker op dit festival werd ik echt als een god beschouwd en aanbeden. Ik heb zo'n dertien of veertien – ik ben de tel al kwijt, ha! – van die feestjes laten organiseren voor mezelf.

FARAOFEEST!

JIJ KOMT TOCH OOK NAAR HET SEDFESTIVAL?

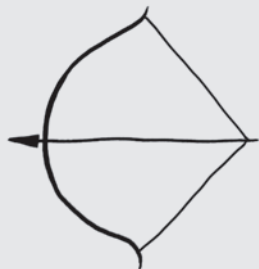

LOCATIE: Ramesseum, bij de 4de
palmboom naar links

DRESSCODE: een doek die je op de
heupen draagt of een lang, wit kleed.
Eventueel met een cape erover. Doe ook wat
groen of zwart oogpotlood op. De zon schijnt
fel. Zet een geurkegel op je hoofd.

KOM DAT ZIEN! KOM DAT ZIEN!

Wees er als de nijlkrokodillen bij.

PROGRAMMA:

1. OFFERS

De priesters doden een osje of een gekke gans. Dank u, goden!

2. RITUELE RACE

De fitte farao toont dat hij nog in topconditie is en rent rond
zijn paleis.

3. STOET RAMSES

De farao schiet in elke windrichting een pijl. Hoe ver zou hij komen?

4. TONEELSTUKKEN EN GEDICHTEN

Ken jij het verhaal van Isis en Osiris nog niet? Kijk en luister!

Even kijken, we hebben al een mooie collectie promo-
materiaal voor mezelf, zoals standbeelden, tempels en
feestjes. Ik vergeet nog iets! **De kers op de piramide:
laat een volledige stad naar jezelf noemen.** Ik heb mijn
hoofdstad Pi-Ramesse gedoopt. In normale mensen-
taal betekent dat 'Huis van Ramses'. Het was tegelijk de
grootste stad in het oude Egypte. Er woonden grofweg
driehonderdduizend mensen. Tempels, kanalen, wegen,
havens, winkeltjes, stallen. Er is werkelijk niets wat je
kunt bedenken of mijn stad had het. Een dierentuin, zeg
je? Die was er ook: leeuwen, olifanten, giraffen, noem
maar op.

STAKING

Heb jij af en toe geen zin om thuis een klusje te
doen? Egyptische arbeiders die dodentempels
maakten, legden soms ook het werk neer. Ze
weigerden verder te bouwen. Zo protesteerden
enkele werkmannen tegen farao Ramses III
omdat ze hun loon (in graan) nog niet hadden
gekregen. Het werkte! De arbeiders werden
gehoord en kregen hun loon. Oei, dacht je dat die
grote piramides en tempels zichzelf bouwden?
Of dat buitenaardse wezens er iets mee te maken
hadden? Neen hoor. Geschoolde werkmannen
werden betaald om piramides te bouwen.

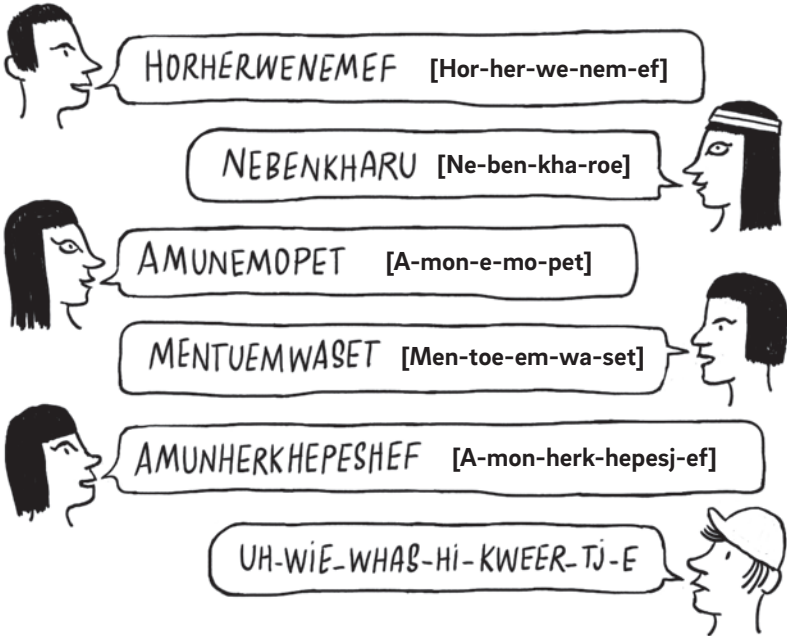
GOUDEN TIP 2: ZORG VOOR EEN UITGEBREIDE FAMILIE

Eerlijk gezegd ben ik hier de tel kwijtgeraakt. Om het makkelijk te maken rond ik af op honderd. Het kunnen er evengoed 162 zijn geweest. Wie zal het zeggen? Ik heb het over mijn kinderen. In ieder geval waren het stuk voor stuk prinsjes en prinsesjes. Ik zorgde uiteraard niet in mijn eentje voor die massa's zonen en dochters. Ze hadden meerdere mama's: acht officiële (en een aantal wat minder officiële). **Via al mijn vrouwen onderhield ik goede relaties met de buurvolkeringen.** Voor verschillende van mijn kinderen liet ik standbeelden maken of gebouwen optrekken. Mijn kids zijn ook afgebeeld in heel wat tempels terwijl ze in een strijdswagen staan of in een optocht stappen. Sommige zonen vochten zelfs mee in oorlogen, samen met mij. Ik hoef je niet te vertellen dat het een hele opdracht was om al die kinderen uit elkaar te houden. Daarom bedacht ik speciale namen. De namen lijken misschien codenamen, maar ze hebben allemaal een betekenis.

TONGTWISTER

Zet je schrap en maak je tong los! Het is tijd voor een tongtwister. Hieronder vind je vijf van de honderd kids van Ramses. Kun jij hun namen vijf keer vlot achter elkaar uitspreken zonder over je tong te struikelen?

Niet alleen was Vaderdag fantastisch met al die kleintjes, maar ik had zeker ook genoeg opvolgers.

Had ik al laten weten dat mijn lievelingsvrouw Nefertari heette? Voor haar liet ik een schitterend graf maken in de Vallei van de Koninginnen. Zij was de moeder van zes van mijn kinderen.

VROUWENFARAO?

Ook vrouwen konden farao worden! Zo was farao Hatsjepsoet bijna 22 jaar lang aan de macht. Toch vonden sommige Egyptenaren dat een beetje raar. Hatsjepsoet liet zich daarom afbeelden met een mannelijk bovenlichaam of in mannenkleden. Heel af en toe zag je haar zelfs met een baard!

GOUDEN TIP 3: BEGIN VROEG

In het leger maakte ik bliksemsnel carrière. Ergens rond mijn tiende jaar werd ik kapitein van het Egyptische leger. Eerlijk? Het was mij vooral om de titel te doen, maar op mijn tiende trainde ik wel al mijn gevechtstactieken. **Als prins van Egypte vocht ik samen met mijn vader in oorlogen. Ik was ongeveer veertien jaar oud bij mijn eerste veldslag.** Op mijn tweeëntwintigste werd ik generaal. Ik stond aan het hoofd van heel wat troepen. Net zoals mijn vader mij meenam op excursie naar het slagveld, nam ook ik enkele van mijn zonen mee naar de oorlogen. Een gezellig vader-zoonuitje! We vochten niet alleen op land. Door Egypte stroomt de rivier de Nijl. En waar water is, zijn piraten. Egypte had ook piraten. Geen paniek: ik heb ze een kopje kleiner gemaakt. Letterlijk.

www.lannoo.com

www.de-leukste-kinderboeken.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2022

Tekst: Benjamin Goyvaerts en Yasmina Faid

Tekeningen: Wendy Panders

vormgeving: Studio Lannoo i.s.m. Wendy Panders.

ISBN 978 94 014 8690 3

D/2022/45/516

NUR 212

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.